

Historie Groot Omroepkoor

Deel 5: de eerste recensie

Vanuit het Groot Omroepkoor opereerden enkele kleinere ensembles. Deze stonden bekend onder de namen:

- Radiokoor (o.l.v. Fred Boshart, een korte tijd o.l.v. Henk Milo en later Meindert Boekel)
- Klein Radiokoor (o.l.v. Carel Laût en soms Frans Müller)
- Radio Kamerkoor (o.l.v. Antoon Krelage en bestaande uit twee dubbelkwartetten).

De foto hieronder stamt uit die tijd. Bij de dames moet (v.l.n.r.) nummer 4 Guus Max zijn en nummer 9 Lucy Kooy. De overige namen zijn niet bekend.

Bij de diverse ensembles werden de namen Operakoor, Operettekoor en Grootkoor ook nog steeds gebruikt.

Maar er waren ook nog andere combinaties mogelijk zoals:

- Omroepkoor (samenvoeging van Radiokoor en Klein Radiokoor),
- het Klein Omroepkoor (samenvoeging van Klein Radiokoor en Omroep Kamerkoor),
- het Groot Omroep Vrouwenkoor en Groot Omroep Mannenkoor
- Radio a cappella koor (dat weer een samenvoeging was van het Klein Radiokoor en een dubbelkwartet).

Al deze ensembles (en inmiddels ook de 5 orkesten) vielen sinds 1947 onder de NRU, de Nederlandse Radio Unie, en de onderafdeling waar de ensembles en de staf toentertijd deel van uitmaakten was de DMPFR, de Dienst Muziek Programma Faciliteiten Radio.

De eerste recensie uit die tijd komt uit de Nieuwe Eeuw van 29 juni 1946. Het betrof hier een uitvoering van het Te Deum van Marius Monnikendam. "De uitvoering was in ieder opzicht lofwaardig. Het Radio Vocalisten-ensemble bestaat uit een zestigtal beroepszangers en -zangeressen, hetgeen natuurlijk de meest ideale toestand is, welke men kan wensen."

KUNST en LETTEREN

Wouter Paap

Het nieuwe „Te Deum” van Marius Monnikendam

Ter gelegenheid van de Mirakelspeken te Amsterdam componeerde Marius Monnikendam in opdracht van de K.R.O. een „Te Deum” voor gemengd koor en groot orkest, dat 18 juni door het Radio Vocaalistenensemble en het Radio Philharmonisch Orkest onder leiding van den jongen Maastrichts ten dirigent Paul Hupperts voor de microfoon ten gehore werd gebracht. Monnikendam heeft het werk symfonisch opgevat. Men zou het aldus kunnen zeggen, dat hij een orkestwerk heeft gecomponeerd, waarin de tekst van het „Te Deum” is ingebouwd. Het werk is verdeeld in drie partijen: van „Te aeternum Patrem” tot aan „Te ergo quae sumus” loopt het eerste deel (allegro); de tweede fase (welke alleen voor het koor geschreven is, en daarom Motet genoemd kan worden) strekt zich uit van „Te ergo quae sumus” tot aan „In te Domine speravi” en deze slotzijde vormt een afzonderlijke muzikale episode (allegro vivace). Bij wijze van inleiding is de titel afzonderlijk behandeld. Deze wordt door het koor Unisono gezongen, voorafgegaan door een breed opgezekt orkestraal voorspel, een Andante (Fanzare), waarin het koor en de lage strijkers een belangrijke rol vervullen. Deze bouw komt, wanneer ik mij goed herinner, vrijwel geheel overeen met dien van het „Te Deum”, dat Monnikendam in 1931 componeerde. Ook wat werkwijze betreft bestaat er overeenstemming met vroeger werk, want de componist zoekt zijn kracht wederom in het aanstreven van groote dynamische stijgingen, welke veroorzaakt worden door ostinate bewegingen en door een consequente toepassing van het motorisch principe. Zoo wordt het „Te aeternum Patrem”, dat in homofone zetting wordt gezongen, ingeleid door een vrij langdurig orkestvoorspel, waaraan de muziek van laag naar hoog wordt opgestuwd. Ik betwijfel of deze motorische orkestgebouwen op den hoorder de uitwerking hebben, welke de componist er zich van heeft voorgesteld. Daarvoor zijn deze dynamische aanloopen naar een nieuw tekstdedeelte ook te lang gerekend. Dit is wel in hooge, bijna hinderlijke mate het geval met de orkestrale voorbereiding, welke toe het slot, het „In te Domine speravi” voert. De inzet van deze Einde is uitnemend gevoeld; zachthetende strijkersfiguren welke door trompettuiten onderbroken worden, wekken den indruk, dat er iets groots gebeuren gaat. Wanneer de componist hier sneller en rechter op het hoogtepunt had aangehouden, zou de unisono-koorinzet „In te Domine” een rotvastie monumentaliteit bezeten hebben, doch de orkestrale aanloop duurt te lang, de spanning zakt en in plaats dat de hoorder door het „In te Domine” getroffen wordt, zit hij erop te wachten, en dat is inuïkend. Dit betreft overigens een fout in de economie der muzikale middelen, welke gemakkelijk verholpen kan worden, n.l. door te achnappen. Ik ben van meening dat wanneer de componist ertoe besluit ten kon, uit dit werk, dat 20 minuten duurt, tien minuten orkestmuziek te elimineeren, de kracht en de beziel-

geheid voor a cappella-koor geschreven is; een nobel stuk, dat aan de inkeer tot gebel in dit tekstdedeelte op evenveel, midde wijze beantwoordt. De uitvoering was in ieder opzicht lofw aardig. Het Radio Vocaalistenensemble bestaat uit een zestigtal beroepszangers en — zangeressen, hetgeen natuurlijk de meest ideale bezetting is, welke men kan wenschen. Het Radio Philharmonisch orkest is van uitnemend gehalte, doch dergelijke uitvoeringsmiddelen kunnen zich eerst ten volle ontplooiën wanneer zij in handen geleid worden van een dirigent, die zulk een apparaat beheerscht en kan bezien. De jonge dirigent Paul Hupperts uit Maastricht bleek hier toe op verrassende wijze in staat te zijn. Daar ik de uitvoering in de studio bijwoonde, was ik in de gelegenheid te ervaren, welk een gezag en welk een bezieling uitgaat van dezen musicus, die waarlijk een geloofwaardig dirigent is. Hij had het groote ensemble, vast in de hand, zijn aanwijzingen lieten aan duidelijkheid en zekerheid niets te wenschen over en wierp zich met vroedje en vertrouwen aan zijn leiding. Van Paul Hupperts valt als dirigent zeer veel te verwachten. Er bestaat in ons muziekleven een dringende behoefte aan dergelijke figuren. Tusschen verdient de K.R.O. een woor d van lof voor het verstreken van dezen opdracht. De K.R.O. bewijst hiermee, daadwerkelijke belangstelling te bezitten voor onze Nederlandsche zelschappelijke staats-

Lofwaardige Radio-uitvoering o. l. v. Paul Hupperts

voorige orkestermeester dreigde losgeroofd te worden, zouden gebonden worden. De eigenlijke inhoud van het werk zou hier bovendien geen schade door ondervinden. De groep op de tekst — en op de hoorder — zou door een bekortende beziening aanzienlijk vaster worden.

Het is merkwaardig, dat de beste en meest expressieve momenten uit dit werk juist daar gevonden worden, waar de componist van het motorische principe afstapt. Het Sanctus bijvoorbeeld, dat door het vocaalensemble met begeleiding van harp en lage strijkers wordt ingeleid (hier staat inderdaad geen poot te veel) neemt een hooge vlucht, welke met diepe wijding gepaard gaat. Het „Iudex credentis” is aancijpend en de anticlimax omliddeelijk hierop volgend (cell en contrabassen) is uitnemend gevonden. De flensse in- en uit- direct eelbre het derde deel, dat

geheel voor a cappella-koor geschreven is; een nobel stuk, dat aan de inkeer tot gebel in dit tekstdedeelte op evenveel, midde wijze beantwoordt. De uitvoering was in ieder opzicht lofw aardig. Het Radio Vocaalistenensemble bestaat uit een zestigtal beroepszangers en — zangeressen, hetgeen natuurlijk de meest ideale bezetting is, welke men kan wenschen. Het Radio Philharmonisch orkest is van uitnemend gehalte, doch dergelijke uitvoeringsmiddelen kunnen zich eerst ten volle ontplooiën wanneer zij in handen geleid worden van een dirigent, die zulk een apparaat beheerscht en kan bezien. De jonge dirigent Paul Hupperts uit Maastricht bleek hier toe op verrassende wijze in staat te zijn. Daar ik de uitvoering in de studio bijwoonde, was ik in de gelegenheid te ervaren, welk een gezag en welk een bezieling uitgaat van dezen musicus, die waarlijk een geloofwaardig dirigent is. Hij had het groote ensemble, vast in de hand, zijn aanwijzingen lieten aan duidelijkheid en zekerheid niets te wenschen over en wierp zich met vroedje en vertrouwen aan zijn leiding. Van Paul Hupperts valt als dirigent zeer veel te verwachten. Er bestaat in ons muziekleven een dringende behoefte aan dergelijke figuren. Tusschen verdient de K.R.O. een woor d van lof voor het verstreken van dezen opdracht. De K.R.O. bewijst hiermee, daadwerkelijke belangstelling te bezitten voor onze Nederlandsche zelschappelijke staats-

Hiernaast de 'staatsiefoto's' van het vrouwen- en mannenkoor uit die periode.